

OCENA DYREKTORA

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Pieńsk za ubiegły okres gospodarczy 2016 – 2025

Zadania określone przez Ministra Środowiska DLPI.611.59.2016 z dnia 27 lipca 2016 roku na okres gospodarczy 2016 – 2025 wraz z ich wykonaniem przedstawiają się następująco:

- etat miąższościowy użytków rębnych w ilości 529 316 m³ grubizny netto wykonano w około 84%, tj. 442 494,46 m³,
- powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym 10 440,70 ha wykonano w około 83%, tj. 8 617,28 ha z szacunkowym pozyskaniem w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego w ilości 442 644* m³ grubizny netto wykonano w około 100%, tj. 440 946,70 m³,
- projektowaną na 1 982,01 ha powierzchnię zalesień i odnowień wykonano w około 77%, tj. 1 530,86 ha,
- projektowaną na 12 324,77 ha powierzchnię pielęgnowania lasu wykonano w około 122%, tj. 14 975,40 ha.

*Powyższe zestawienie uwzględnia zmiany wynikające ze zgody Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 04 września 2024 r. w sprawie zwiększenia o 62 000 m³ rozmiaru szacunkowego pozyskania w użytkach przedrębnych (Decyzja DGLP nr 104 z dnia 04 września 2024 roku).

1. Stan posiadania

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Pieńsk według stanu na 31 grudnia 2025 roku wyniosła **18 710,5480** ha i zwiększyła się o 445,1193 ha w ciągu 10 lat obowiązywania planu. Powierzchnia leśna uległa zwiększeniu o 397,7438 ha. W Nadleśnictwie Pieńsk występują grunty we współwłasności o powierzchni 0,8103 ha.

Powierzchnia Nadleśnictwa Pieńsk uległa zwiększeniu w głównej mierze na skutek:

- ✓ przejęcia gruntów od Wojewody Dolnośląskiego na podstawie art. 74 ust. 3 ustawy o lasach,
- ✓ nabycia gruntów na podstawie art. 37 ustawy o lasach,

- ✓ nabycia gruntów w drodze prawa pierwokupu na podstawie art. 37a ustawy o lasach,
- ✓ nabycia gruntów w drodze zamiany na podstawie art. 38e ustawy o lasach.

Zmniejszenie powierzchni nadleśnictwa to skutek:

- ✓ geodezyjnych zmian powierzchni i/lub użytków jako następstwo prac geodezyjnych oraz dostosowanie się do ewidencji gruntów i budynków, prowadzonej przez właściwe terytorialnie starostwo,
- ✓ zbycia gruntów w drodze zamiany na podstawie art. 38e ustawy o lasach,
- ✓ sprzedaży nieruchomości na podstawie art. 40a ustawy o lasach,
- ✓ sprzedaży nieruchomości na podstawie art. 38 ustawy o lasach,
- ✓ przekazania gruntu na mocy specustawy - Decyzji ZRID Starosty Zgorzeleckiego nr 50/2025 z dnia 25 lutego 2025 roku dotyczącej rozbudowy drogi gminnej ul. Środkowej wraz z budową drogi rowerowej w Bogatyni.

Ogólnie, ubytki powierzchni ze stanu posiadania był niższe niż przejęcia gruntów.

2. Analiza użytkowania

Etat cięć użytków głównych w planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Pieńsk wraz ze zmianą wynikającą ze zgody na zwiększenie szacunkowego pozyskania w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębne wynosił **971 960 m³** grubizny netto, w tym:

- a) użytki rębne - 529 316 m³ grubizny netto,
- b) użytki przedrębne - 442 644 m³ grubizny netto.

Użytkowanie grubizny ogółem w latach 2016-2025 zrealizowano w wysokości **883 441,16 m³**, możliwości określone etatem cięć wykorzystano w około 91%. Ustalona przez Ministra Środowiska oraz Dyrektora Generalnego LP, jako nieprzekraczalna, wielkość pozyskania była więc przestrzegana.

Udział użytków przygodnych w pozyskaniu stanowił około 15%.

- a) Użytkowanie rębne wyniosło łącznie 442 494,46 m³. Etat ten w wymiarze miąższościowym zrealizowano w około 84%, natomiast w wymiarze powierzchniowym w około 86%. Użytkowanie przygodne w użytkach rębnych wyniosło 65 165,07 m³, co stanowi około 15% użytkowania rębne.
- b) Użytkowanie przedrębne wyniosło 440 946,70 m³, tj. 100% wielkości planowanej w wymiarze miąższościowym. Użytki przygodne w użytkach przedrębnych wyniosły 75 992,16 m³ i osiągnęły ok 17% użytkowania przedrębne. Etat powierzchniowy użytkowania przedrębne, tj. CP-P i trzebieży łącznie, ustalony w wysokości

10 440,70 ha, został wykonany w 83%, w tym w ramach trzebieży zrealizowano 8 495,29 ha, a w ramach czyszczeń późnych z pozyskaniem 121,99 ha.

3. Analiza zadań z zakresu hodowli lasu

Zadania w zakresie odnowień i zalesień za ubiegłe 10-lecie wynosiły według planu urządzenia lasu ogółem 1 982,01 ha. Wykonano 1 530,86 ha, co stanowi 77% planu. Odnowienia na powierzchniach otwartych zrealizowane zostały w ilości 555,04 ha tj. 83% z zaplanowanych. Nie planowano zalesień, jednakże nadleśnictwo zalesiło grunty nieleśne na powierzchni 6,40 ha.

Odnowienia przy rębniach złożonych nadleśnictwo wykonało na powierzchni 847,98 ha, co wobec planowanych 1 223,24 ha stanowi 69% planu.

Podsadzenia produkcyjne wykonano w 101% na 39,59 ha, planowano je na powierzchni 39,36 ha. Dolesienia luk i przerzedzeń zrealizowano na powierzchni 18,98 ha, przy planowanych 2,73 ha.

Zadania z zakresu poprawek i uzupełnień wykonano na powierzchni 69,27 ha, czyli w wymiarze wyższym niż planowano, tj. 48,84 ha. W expirującym planie urządzenia lasu nie planowano wprowadzania podszytów.

Zadania z zakresu pielęgnowania gleby wykonywano w miarę potrzeb, plan zdecydowanie przekroczono wykonując zabiegi na powierzchni 4 130,47 ha, przy planowanej powierzchni 87,01 ha. Czyszczeń wczesnych - CW, wymagały drzewostany na powierzchni 937,45 ha, czyli nieco więcej niż planowano, tj. 714,54 ha. Pielęgnowanie młodników - CP wykonano w 119% (1 290,20 ha).

Zabiegi melioracji agrotechnicznych, zaplanowane na powierzchni 1 974,41 ha, wykonano na 2 307,84 ha, co stanowi 117% planu. W minionym okresie nie planowano nawożenia oraz melioracji wodnych, jednak nadleśnictwo wykonało melioracje wodne na powierzchni 57,87 ha.

Uprawy i młodniki w wieku do 10 lat zajmują w nadleśnictwie powierzchnię 581,85 ha. Zdecydowana większość upraw i młodników jest zgodnych lub częściowo zgodnych z projektowanym składem gatunkowym. W całym nadleśnictwie występuje 2,52 ha upraw i młodników niezgodnych z projektowanym składem gatunkowym. Brak jest upraw przepadłych.

Odnowienia w drzewostanach o strukturze KO występują na powierzchni manipulacyjnej 1 428,89 ha, głównie w składzie gatunkowym występują buk i dąb. Przeciętny stopień pokrycia dla obrębu Pieńsk wynosi 37%, a dla obrębu Zgorzelec 51,3%. Przeciętna jakość hodowlana została dla obu obrębów oceniona na 22.

Odnowienia w drzewostanach o strukturze KDO występują na powierzchni manipulacyjnej 161,26 ha. Przeciętny stopień pokrycia w drzewostanach o strukturze KDO wyniósł dla obrębu Pieńsk 16,6%, dla obrębu Zgorzelec 22,2%, a jakość hodowlana odpowiednio 12 i 22.

Uprawy i młodniki po rębniach złożonych opisano w wyłączeniach o ogólnej powierzchni 1 038,43 ha. Ich przeciętny stopień pokrycia wynosi 84,8% dla obrębu Pieńsk oraz 87,9% dla obrębu Zgorzelec. Omawiane uprawy i młodniki charakteryzują się jakością hodowlaną ocenioną przeciętnie na 12.

4. Ocena zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody

Nadleśnictwo Pieńsk posiada Program Ochrony Przyrody opracowany na dzień 1 stycznia 2016 roku. Nadleśnictwo realizując zadania z zakresu ochrony przyrody kierowało się obowiązującymi przepisami prawa oraz Programem Ochrony Przyrody, będącym częścią Planu Urządzenia Lasu na lata 2016-2025 oraz wiedzą i doświadczeniem, zbieranym przez pracowników w trakcie realizacji zadań PUL.

Program Ochrony Przyrody na lata 2016-2025, zawierał szereg zaleceń, które w założeniu miały polepszyć stan zarówno siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie nadleśnictwa, jak i poszczególnych grup gatunków, począwszy od chronionych i rzadkich gatunków roślin, poprzez różne grupy gatunków zwierząt oraz grzybów. Nadleśnictwo, stosując się do zaleceń i wytycznych POP, zastosowało szereg działań, których efekty będą miały znaczący wpływ na całokształt środowiska przyrodniczego. Zgodnie z zaleceniami POP, nadleśnictwo dostosowywało skład gatunkowy nowo zakładanych upraw do siedliska, na którym były zakładane w celu powiększenia różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych. W ramach leśnych siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 oraz poza nimi, prace z zakresu gospodarki leśnej wykonywano zgodnie z zapisami Programu Ochrony Przyrody.

Nadleśnictwo Pieńsk w celu ochrony ptaków pozostawiało kępy drzewostanów do naturalnego rozkładu, w celu wzbogacania bazy gniazdowej dla różnych gatunków dziuplaków oraz wzbogacania różnorodności biologicznej gatunków, występujących na martwym drewnie. Podczas planowania prac gospodarczych wdrożono kontrolę występowania gniazd ptasich, zarówno nadrzewnych, jak i naziemnych oraz drzew dziuplastych, w celu ich ochrony, z nanoszeniem ich na szkice zrębowe oraz oznaczaniem w terenie.

W odniesieniu do ochrony gatunkowej gatunków strefowych, w latach 2016 - 2025 powołano 6 nowych stref. W nadleśnictwie wyznaczonych jest 10 stref ochrony gatunkowej

ptaków – 2 stref wyznaczono dla bielika, 1 strefa dla bociana czarnego, 3 strefy głuszca, 1 strefa kani czarnej, 3 strefy kani rudej.

5. Ochrona lasu

W Nadleśnictwie Pieńsk za główny czynnik uszkodzeń należy uznać szkody od zwierzyny z dominującą rolą jeleniowatych oraz owady. Do najistotniejszych czynników biotycznych, determinujących stan sanitarny drzewostanów Nadleśnictwa Pieńsk w latach 2016-2025 należały:

- szkodniki wtórne (kornik drukarz),
- szkodniki pierwotne (brudnica nieparka, brudnica mniszka, barczatka sosnowka),
- szkodniki upraw i młodników (smolik znaczony, pędraki),
- pasożytnicze (jemioła),
- choroby grzybowe (zamieranie jesionu, mączniak dębu, zamieranie pędów sosny, osutka sosny),
- szkody od zwierzyny (jeleniowate, gryzonie, bóbr).

W Nadleśnictwie Pieńsk prowadzono obserwacje i ograniczenie liczebności populacji szkodników wtórnych głównie poprzez pułapki feromonowe i klasyczne, stosowanie środków chemicznych i mechanicznych.

Nadleśnictwo prowadziło prognozę występowania szkodników pierwotnych poprzez: wykładanie pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę oraz brudnicę nieparkę, obserwację samic brudnicy mniszki metodą transektu lub metodą 20 drzew, w zależności od wytycznych z ZOL we Wrocławiu, jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny na stałych partiach kontrolnych.

W celu ograniczenia rozmiaru szkód powodowanych przez zwierzynę nadleśnictwo podejmowało różnego rodzaju działania, w tym: najskuteczniejsze grodzenie upraw, ale także zabezpieczenie chemiczne za pomocą repelentów oraz wykładanie drzew zgryzowych.

Do najistotniejszych czynników abiotycznych, determinujących stan sanitarny drzewostanów Nadleśnictwa Pieńsk w latach 2016-2025 należały:

- zakłócenia stosunków wodnych (kompleks posuchy, podtopienia),
- szkody od wiatru (wiatrołomy, złomy, wywroty – przede wszystkim w 2017 roku),
- niskie i wysokie temperatury (przymrozki późne, długotrwałe wysokie temperatury).

Lasy Nadleśnictwa Pieńsk zaliczone są do II kategorii zagrożenia pożarowego. W siedzibie nadleśnictwa funkcjonuje punkt alarmowo-dyspozycyjny.

6. Wyniki monitoringu skutków oddziaływania ustaleń tego planu na środowisko i obszary Natura 2000

Do planu urządzenia lasu przedmiotowego nadleśnictwa sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000. W konkluzji tego opracowania stwierdzono, że plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Pieńsk nie ma znacząco negatywnego wpływu na środowisko i nie przewiduje realizacji zadań zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska i przedmiotów ochrony.

Na podstawie informacji naczelnika właściwego do spraw urządzania lasu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w zakresie wykonania monitoringu dotyczącego skutków realizacji planu na środowisko i obszary Natura 2000 zgodnie z ustaleniami przyjętymi w prognozie oddziaływania na środowisko tego planu, nie stwierdzono negatywnych skutków oddziaływania ustaleń planu na środowisko i obszary Natura 2000.

7. Wnioski

Uwzględniając zaprezentowane powyżej informacje, stwierdzam, że prowadzona w ubiegłym okresie gospodarka leśna w Nadleśnictwie Pieńsk przyniosła pozytywne efekty. Wykonano obligatoryjne i kierunkowe zadania określone w poprzednim planie urządzenia lasu. Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Pieńsk wzrosła o ponad 445 ha, osiągając na koniec dziesięciolecia 18 710,5480 ha. Zasoby drewna zmniejszyły się nieznacznie i osiągnęły wielkość około 4,0 mln m³. Zmniejszyła się także zasobność z 235 m³/ha do 228 m³/ha. Przeciętny wiek drzewostanów nadleśnictwa zwiększył się z 57 do 58 lat. Przeciętny wiek drzewostanów z uwzględnieniem młodego pokolenia w KO wynosi 55 lat.

Główne zmiany w strukturze według gatunków panujących są następujące:

- wzrosła powierzchnia drzewostanów dębowych o 180,17 ha (z ok 9% do ok 10%);
- wzrosła powierzchnia drzewostanów bukowych o 446,46 ha (z ok 3% do 5%);
- zauważalne jest zmniejszanie się areálu zajmowanego przez świerka, w mijającym dziesięcioleciu o 454,90 ha (z ok 7% do ok 4%);
- zmniejszyła się także powierzchnia drzewostanów brzoźowych o 446,42 ha (z ok 18% do ok 16%).

Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki wpływające na prowadzoną w minionym okresie gospodarkę, jej ogólną ocenę należy uznać za **pozytywną**.

Z up. Dyrektora Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych we Wrocławiu
Robert Szlachetka
Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej
/dokument podpisany elektronicznie/